

Posudek na dizertaci kolegy Mgr. Jaroslava Bednáře „Fenomén krize výchovy z filosofického pohledu Hannah Arendtové“

Máme před sebou práci, která je „zrcadlem“ postmoderní situace, vyznačující se hledačským úsilím, které je předem odsouzeno k pochybnostem. Zakládající intencí je snaha proniknout filosofií Hannah Arendtové v provázanosti s Heideggerovými podstatnými úzkostmi o budoucnost v oblasti lidské existence, výchovy, etiky.

Text je taktéž podstatně zatížen překotnými změnami v životě oborové rady filosofie, která se udála neočekávaně a velmi neúprosně.

Autor se snaží pochopit vztah Martina Heideggera s Hannah Arendtovou, jenž je sám o sobě velmi zvláštní, téměř nepochopitelný na pozadí dějinných událostí tehdejšího Dasein; jde o velmi silné lidské a filosofické pouto mezi nacistou Heideggerem a halachickou Židovkou Hannah Arendtovou. Je vlastně obrazem celku bez marga pro tehdejší dobu. Arendtová musela po útěku do Ameriky propojit své myšlení s politickým, tedy ontickým pohledem na svět, a přesto nikdy neopustila hloubku ontologického vhledu svého učitele, což dokazuje i její dnešní role, kterou hraje její myšlení pro pochopení současnosti v oblasti fenoménu banalizace, napojené na lidskou odpovědnost pro budoucnost; a nejen toho! Heidegger se nikdy neodchýlil od svého filosofického nadhledu, ví velmi dobře o rozdílu mezi dějinami a historií, mezi počátkem a začátkem, o úloze fenoménů „das Gestell a die Mächenschaft, hloubí se do bytných předpokladů lidského pobývání v čase, předává základnu pro ontologické porozumění lidské duši, nikoli jen v psychologické rovině, jako tomu bylo běžně, otvírá přesahy pro vhledy do intence „do světa“ (Intention zur Welt sein) takovým způsobem, že pochopíme úlohu řeči, dění bytí a péči po duši, kterou přebírá od starověkých Řeků, k nimž nám otvírá cestu, dosud v dějinách filosofie nedotčenou. Autor předložené dizertace si tuto provázanost uvědomuje a provádí nás naladěností (die Besinnung), vibrující mezi těmito skvělými mysliteli minulého století.

Autor dizertace si uvědomuje banalizování, dnes jde o fenomén nálepkování, krizi autority, nepochopení diarchie mezi legalitou a legitimitou, je obeznámen s banalitou zla, relativismem axiologickým a gnozeologickým, naprostou absencí ontologických vhledů, že toto vše a řada důsledků zde nevyjmenovaných, je jen důsledkem proměny podstaty pravdy ve smyslu neskrytosti (aletheia) v orthotes, v omoiósis. Tato osudová proměna souvisí celkově s vítězným kartesianismem, v němž to podstatné je jistota - certitudo v rámci myšlení more geometrico, které je dosud osou našeho vědeckého života, i přes jisté ontické snahy, například v psychologii a jinde. Z tohoto základu kolega Bednář nahlédá problémy ve výchově, vzdělání a v etice a nechává čtenáře vstoupit do vyššího – ontologického oboru podstatnosti, jenž je dnes nedocenen a zůstává nerozpoznán ke škodě celé planety.

Přesto je nutné zdůraznit, autor mnohdy zoufale hledá napojení svých myšlenek do jednotící intence, která by byla jednoduchým světlem celé této dizertace, nenachází vždy přemostění z onticity do ontologie, což je nedostatek této práce, proto dáváme Mgr. Bednářovi příležitost, aby tuto jistou deficienci napravil v průběhu své obhajoby zodpovězením otázky: co je to ontologická diference, jakou spojitost má s protikladností počátku a začátku v heideggerovské koncepci celku našeho společného světa. V této souvislosti je třeba promluvit o současných rozporech v oblasti axiologické, o rozdílu mezi dějinami a historií, o ontologii a onticitě v současné vědeckosti atd. Práci doporučuji k obhajobě, přes jistou, mnohdy podstatnou konfúzi, která je nepochybně jejím obsahem.